

Appell: Små skolors särskilda värde

Under slutseminariet för projektet Små skolor i utveckling arbetade deltagarna fram en appell som ska spridas till beslutsfattare och andra intressenter. Här är resultatet: Analys av fördelar och utmaningar för små skolor samt förslag för en väg framåt.

Stående i bild: Marie-Louise von Bergmann-Winberg. Sittande fr vänster: Anna-Lena Svensson, Viveka Wahlberg, Ann Petterson, Sofi Thorén, Kerstin S Andersson, Annette Amundsson, Leif Nilsson, Kerstin Johannessen, Rune Karlbom.

***Hela Sverige
ska leva!***

IT och IT-pedagogik: Hur ser det ut idag och vad behövs i framtiden?

Idag

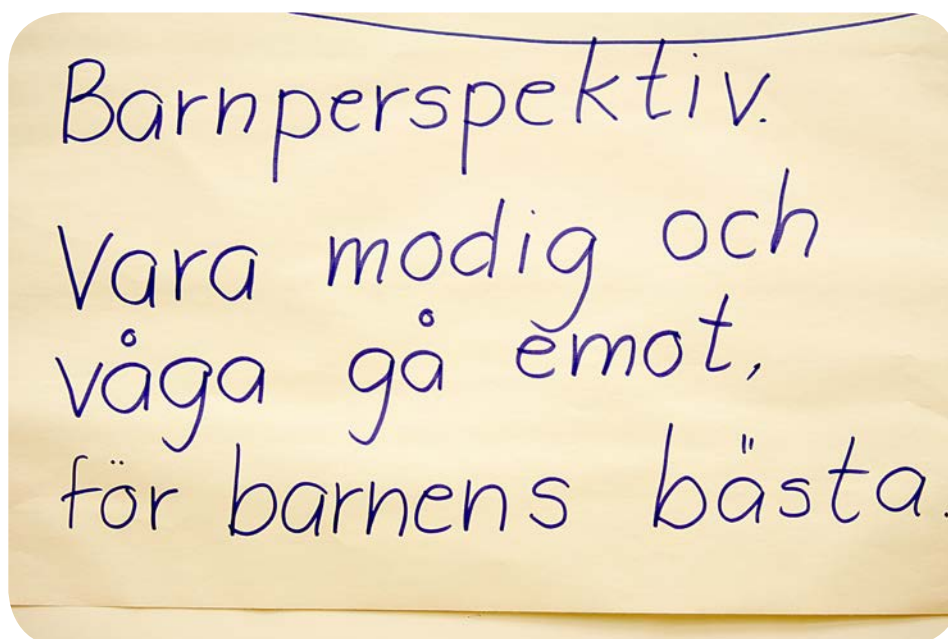
Det finns gott om teknik, men den är svår att använda för många. Fördelen med små skolor är kortare beslutsvägar, vilket är bra när man vill pröva nya pedagogiska idéer och undervisningsmetoder. Det mänskliga nätverket är ovärderligt på den lilla skolan. Man vet vem i gruppen, elev eller lärare, som kan hjälpa till med olika lösningar. Det kan vara en elev som är bra på data och teknik och som kan utbilda sina kamrater och kanske lärare.

I framtiden

Det krävs rejäla insatser vad gäller både utbildning och fortbildning för IT, bland annat särskilda kurser på lärarutbildningarna.

Fortbildning måste ges regelbundet till lärarna; IT utvecklas snabbt i samhället.

Fibern är grunden och en förutsättning för bra, fungerande virtuella kommunikationer. Inget annat än fiber gäller för byskolan. Virtuella klassrum behöver prövas med testanläggningar och pilotstationer, där arbetsmetoder och modeller kan granskas.

Barns stress: Hur ser det ut idag och vad behövs i framtiden?

Idag

När beslut ska tas om skolan tas sällan barnperspektivet eller långtgående konsekvenser med i beräkningarna. Migrationsrelaterad stress och osäkerhet för framtiden är vanligt. Viktiga komponenter för att sänka stress finns naturligt på den lilla skolan: förutsägbarhet, öppenhet och igenkänning. Och barn som undervisas i små grupper får möjlighet att bättre lära känna sin lärare och förstå hur läraren fungerar. Åldersblandade grupper gynnar elevernas sociala kompetenser. Föräldrarna är mer involverade och det finns en naturlig social kontroll av både barn och vuxna.

I framtiden

Kompetent personal behövs.

En särskild del om undervisning på små skolor ska läggas in i lärarutbildningen.

Skolpersonal ska i högre utsträckning gå på vidareutbildning för att bättre kunna sätta barnens behov i centrum.

Elevhälsan ska stärkas i skolorna.

Lärare och föräldrar måste vara modiga och stå emot när små skolors värde ifrågasätts och dåliga beslut fattas.

Uppmaning

Civil olydnad kommer att behövas för att ta död på myterna. Så fråga inte om lov. Det är lättare att få förlåtelse än tillåtelse.

Skolan som nav för bygden: Hur ser det ut idag och vad behövs i framtiden?

Idag

Vi befinner oss fortfarande i en samhällsbyggnad med stor industri som förebild, med tung byråkrati och tjänstemän som styr. Skolan prioriteras inte och lärarna är rädda för att göra uppror mot ökad administration, bland annat för att verksamheten och eleverna riskerar att bli lidande under den tid som protester pågår. Argument som används mot föräldrar som protesterar mot försämringar och dåliga satsningar på landsbygdsskolor är: "Skyll er själva när ni bosätter er på landsbygden."

Men vi ser också att skolan är en fantastisk mötesplats där det sociala mötet är ovärderligt och IT ett fenomenalt verktyg. Det finns en stor utvecklingspotential på många områden.

I framtiden

Vi måste tacka nej till rådande centralortsromantik.

Vi ska bjuda in lokalsamhället och göra skolan till en del av navet i orten, för att öka den sociala integrationen.

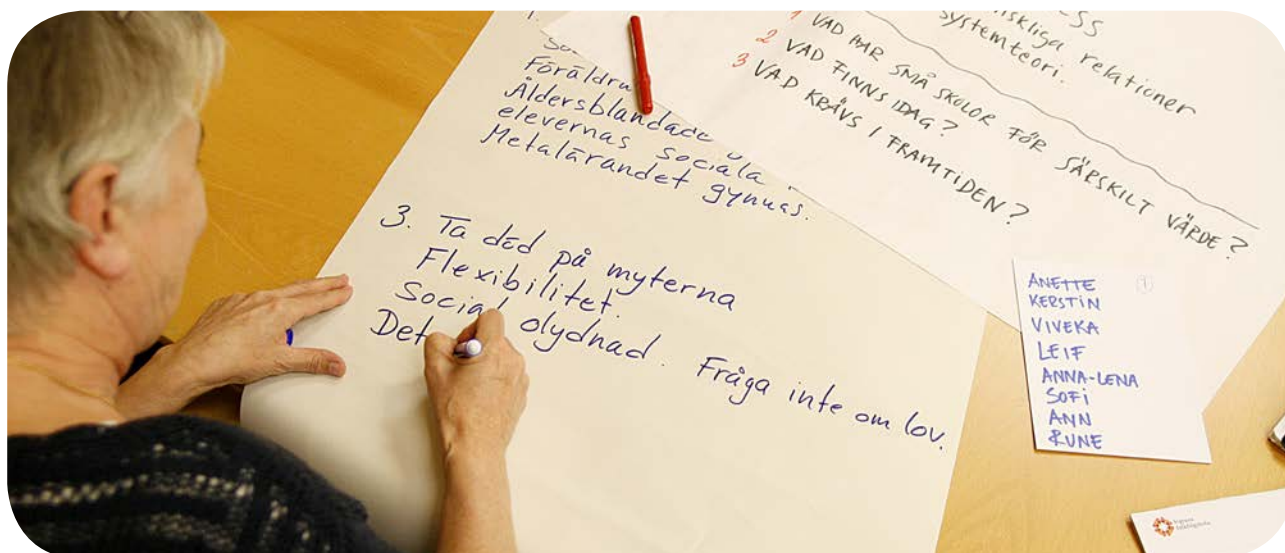
Skolan som lokal kan nyttjas under andra tider, exempelvis till seniorutbildning.

Lokalsamhället ska involveras i utvecklingen av skolan och orten och politiker som tror på skolan och landsbygden ska väljas.

Det behövs lagändringar och en översyn av vilka regler som hämmar små skolor.

Vi behöver samsyn och insikt om hur skolan som en del av samhällsstrukturen påverkas av beslut på olika nivåer i kommunen.

Skolororganisationen måste ses som en fråga för hela kommunen, på alla kommunala nivåer.

Fler tankar från seminariet:

- Entreprenörskap behövs.
- Politikerna måste in i verksamheten och verkligheten. Partipolitiska strukturer måste brytas.
- Skolan ska fungera som en platt organisation.
- Ungdomar ska få lära sig att arbeta med samhällsfrågor.
- Staten måste värna kärnprocesserna i skolan.
- Lärarna behöver ställa krav.
- Hur beslut kommer att påverka barn och ungdomar måste analyseras på alla nivåer.
- Lärarna behöver "ta tillbaka" rollen som proffs och auktoritet.
- Det måste finnas lyhördhet för nytänkande.
- Det finns lärare som fortfarande arbetar enligt "den stängda dörrens pedagogik"
– detta behöver ändras, och här har små skolor en fördel.
- Alla beslut måste även landsbygdssäkras, för att förutse effekter på skolor på landsbygden.
- Små skolor kan tända debatten och lyfta fram goda exempel, för att motverka en negativ mediebild som påverkar elevers syn på sin egen skola och sitt eget lärande.
- Att Lärarförbundet utser Sveriges bästa respektive sämsta skola är inte konstruktivt
– vi borde påverka dem att ändra på detta.

